

Čím se zabývají svobodní zednáři?

Článek od Jean Dumonteil, ctihodného mistra Výzkumné lóže ALLIANCE

Čím se zabývají svobodní zednáři? Předáváním. Ale co zbývá z tohoto zasvěcovacího předávání ve 21. století? Na konci 20. století se ukázalo vyčerpání určité formy svobodného zednářství. To platilo zejména pro zednářství společenskosti a významnosti, které prostupovalo společenským životem v amerických městech. Někteří neváhali předpovídat prosté a úplné zmizení svobodného zednářství ve Spojených státech. Dnes se počet členů jistě zmenšil, ale američtí zednářští představitelé hlásí oživení nové, duchovnější a náročnější praxe, se základy bližšími tomu, co zažíváme v Evropě.

I ve Francii pozorujeme posun zednářských tektonických desek. Potichu roste tradiční duchovní proud rychleji v počtu členů než takzvané společenské nebo liberální obedience. Role svobodného zednářství jako laboratoře myšlenek pro Republiku slábne a jeho obraz se ztrácí. Pozitivistický humanismus je často zpětně vnímán jako forma politického antropocentrismu vlivu. Zhroucení velkých ideologií, špatné cesty, kterými se vydaly osvícené mysli prodchnuté humanismem, vedly k velké pokoře. Nikdo by dnes neodvážil tvrdit, jako to učinil Marcelin Berthelot v roce 1887, že „vesmír od nynějška nemá žádné tajemství“.

Cituji Pierra Chevaliera: „Chtít, aby zednáři patřící tomuto století přestali jím být, když jsou ve svých chrámech, nebo si přát, aby Řád obnovil svůj středověký ideál — to je pěkný záměr, ale je to skutečně možné?“

Jak se můžeme odvážit mluvit o tradici, když jsme v současnosti produkty moderní společnosti, která prošla v posledních desetiletích civilizačním zlomem? Musíme se odvážit o ní mluvit právě proto, že podstatné otázky zůstávají a převládající hédonismus osamělých davů otevírá propast pro naše trvalé úzkosti, kterou vágní nostalgie nemůže zaplnit. Toto je smutné konstatování, které vyjádřil Antoine de Saint-Exupéry ve slavném dopise napsaném roku 1943: „Existuje jen jeden problém, jediný na celém světě. Vrátit lidem duchovní smysl, duchovní starosti (...). Nelze žít z lednic, politiky, bilancí a křížovek, chápete! Už to nelze. Už nelze žít bez poezie, barvy či lásky. (...) Musíme naprosto mluvit k lidstvu.“

Nenarodili jsme se do jedné z oněch tradičních společností popisovaných etnology.

Náš pohled na svět, znalosti nabyté od základní školy až po univerzitu, dokonce naše náboženská či duchovní výchova zůstávají nevědomé o tradičních procesech až do našeho setkání se svobodným zednářstvím — pokud je schopno předat učení o podstatném a konečném a pokud je nově zasvěcený schopen je přijmout.

Čím se zabývají svobodní zednáři? Předáváním. Člověk 21. století žije v informační společnosti, která zaměňuje informaci, znalost a porozumění. Porozumění patří do řádu intimní a hluboké zkušenosti. Zahrnuje každý rozměr člověka — smyslový, rozumový i duchovní. Na rozdíl od módního osobního rozvoje leží kolektivní rozměr v srdci zednářské zkušenosti; je to bratrstvo sdíleného putování. Ve svobodném zednářství neexistuje guru — je to skupina, lóže, která „zasvěcuje“. Ideál bratrství spočívá v poznání, že porozumění nemůže existovat bez lásky. Jediné bratrství, které stojí za to zednáři usilovat, je pracovat jako bratři ve službě univerzálnímu bratrství. Bratrství omezené pouze na zednáře by bylo bratrstvím sekty, kmene — naprostým rozparem se zednářským ideálem, který jej znetvořuje a značně poškodil morální pověst svobodného zednářství.

Náš vztah k tichu, času a smrti

Reference se mění a určité aspekty zasvěcovací zkušenosti nabývají nového významu. Zpochybnili jsme důležitost ticha v zednářské zkušenosti, odrážejíce to, co naši současníci prožívají ve vztahu k hluku neznámému předchozím generacím: trvalé zvukové prostředí s nahranou, přenosnou hudbou, nepřetržité informace na televizních kanálech, hudba ve výtazích, která se snaží z nás udělat roboty, zabránit nám slyšet a vidět — zástěrka ošklivosti znesvěceného světa, ponořeného do trvalého vzrušení. Jako by v tomto profánním hluku už nebylo co slyšet. Moderní člověk věří, že ví vše, a neví nic. Naše doba věří, že může vypudit ticho, stejně jako věřila, že může vypudit smrt.

Ztracená řeč, nebo ztracené ticho? Aby znovu objevil řeč, musí člověk 21. století nejprve znovu objevit ticho. Neexistuje jiná cesta. Ticho je znepokojivé pro ty, kdo je neznají. Učení se tichu patří do řádu poznání, zkušenosti, disciplíny, která umožňuje jeho dobytí. Pak už synonymem ticha není prázdnota či nicota, ale stává se plností, klidem a vyrovnaností.

To je právě síla zednářské metody, této pedagogiky skrze skupinu, skrze bratry shromážděné v lóži, žádat nového učně, aby mlčel — nikoli jen ho zbavit řeči. Sluch, jediný aktivní smysl v první části zasvěcení, je sestrou ticha. Ticho se stalo konstitutivním prvkem duchovního rozměru našeho přístupu a rytmu rituálu.

Bohatství svobodného zednářství spočívá v tomto dvojím charakteru: věrnosti tradici a díle emancipace. První není pasivní věrnost, archaismus primitivního náboženství, který by drtil své následovníky; je to nástroj pro pochopení světa, který nás usmíruje s myšlenkou transcendence. Druhé je konstitutivní součástí odpovědnosti člověka, kde znalost překonává víru. Jak lze internalizovat tento dvojí rozměr cyklického času a času výstavby, projektu?

Jak lze žít tradici v moderní technické společnosti, tak prozaické, kde se vše chce okamžitě, kde věříme, že jsme pochopili vše, protože jsme si něco přečetli online nebo viděli v televizi prezentaci tématu, které tvrdí, že vysvětluje vše o všem? Předávání je pomalá infuze, kdy znalost je autentická pouze tehdy, je-li internalizována prostřednictvím prožité zkušenosti. Svobodné zednářství je školou trpělivosti a pokory.

Čím se zabývají svobodní zednáři? Předáváním. Snahou být hodni slibu cesty, kterou je třeba urazit v bratrství. Snahou dostat očekáváním mladších generací, v emancipující věrnosti.

Tak pravím já.

